

**Ajuntament
de Vallmoll**

NOTA DE PREMSA

El Castell de Vallmoll, una joia que val la pena descobrir

Aquest dijous, 18 de març, s'ha fet la recepció formal de les obres de restauració del Castell de Vallmoll, incloses en el projecte Alt Camp Història i Patrimoni, per part del Consistori i del Consell Comarcal.

En aquest projecte s'han rehabilitat les dues torres de l'ala oest del castell i condicionat part dels patis interiors. La torre més alta, que antigament devia contenir la presó del castell, és ara accessible, a través d'una escala suspesa en el seu interior, des del segon nivell de la torre adjacent.

Vallmoll compta ara amb una impressionant edificació totalment visitable, i apta per encabir-hi molt diversos tipus d'actes en les seves àmplies instal·lacions.

VALLMOLL, 18 de març de 2021. Avui s'ha fet l'acte de recepció de la cinquena fase de les obres de rehabilitació del Castell de Vallmoll, amb la signatura de l'acta de lliurament i recepció de l'obra per part dels representants del Consell Comarcal de l'Alt Camp, el vicepresident, Il·lm. Sr. Josep M. Sanahuja, la tècnica d'Assistència Municipal Adriana Cortasa i Andreu Balcells, del Departament d'Intervenció, Aristóteles Félez, representant de l'empresa adjudicatària Damarim, SL, Miquel Orellana, Arquitecte Director de les obres, Joan M. Tomàs, Arquitecte tècnic director d'execució, i Marta Porta, Coordinadora de Seguretat i Salut.

Els treballs han fet accessible la torre S7, la més alta, des de la torre S8, i l'han consolidat incorporant una estructura metàl·lica interior que, a més de sustentar l'escala entre els diferents nivells, lliga tota la torre i ha permès eliminar els cercols metàl·lics de reforç exterior que, a banda d'anacònics, ja estaven destensats. Adues torres compten ara amb un lluernari neutre a la seva coberta plana, mentre que la il·luminació interior és indirecta des de les baranes de l'estructura.

S'han consolidat i restaurat els paraments i els coronaments dels murs dels dos patis interiors, que també compten ara amb nous paviments, de sauló, amb mescles polimèriques i morters de calç el pati est per evitar les escorrenties que pugui provocar l'aigua de pluja, i de graves en l'oest, per protegir les restes arquitectòniques i arqueològiques de la desapareguda ala oest del castell, restes que també han estat objecte d'una intervenció arqueològica.

EL CASTELL DE VALLMOLL

El Castell de Vallmoll és un edifici d'origen medieval que, segons els estudis realitzats per l'arquitecte Miquel Orellana i Cavaldà, redactor del projecte, data del segle XI. Aquest edifici ha sofert moltes reformes, reconstruccions i ampliacions fins al segle XIX, moment en què és abandonat definitivament. Aquestes modificacions es poden veure clarament en els elements constructius existents.

L'edifici se situa a la part més alta de Vallmoll. Té forma quadrangular, amb dues torres adossades; la façana nord-oest és la més important i és considerada com la "Torre de l'Homenatge". Afegit entre la façana i la torre principal, hi ha una construcció elevada, l'oratori, al qual es pot accedir a través del primer pis. A la façana nord-est hi ha un baluard, afegit posteriorment a l'edifici primitiu. El Castell conserva una part del fossat de protecció que tenia al seu voltant. Hi ha dos patis, el anomenat Pati d'Armes, pati d'accés des de la porta principal d'entrada al recinte, i el Pati de Palau.

Els orígens del castell de Vallmoll es remunten a la Reconquesta (s. XI). El castell i el terme de Vallmoll foren en un primer moment una possessió dels Castellvell, com molts altres indrets de la rodalia, i d'aquests passà als Montcada. El 1291, el castell de Vallmoll figurava entre les moltes propietats que aportà Guillema de Montcada com a dot quan es casà amb l'infant Pere, germà de Jaume II. El 1300 Guillema de Montcada cedí les baronies de Montcada i Castellvell, dins les quals era inclòs Vallmoll, al rei Jaume II. El 1375, el rei Pere III erigí el comtat de Cardona, amb el castell de Vallmoll, dins la vegueria de Tarragona, com una de les possessions del nou comtat. El 1420 era senyor de la baronia de Vallmoll Gregori de Burguès. Vers l'any 1562 i per un matrimoni, la baronia fou traspasada als Pacs, barons de Brunyolí i a la darrerria del segle XVI passà als Boixadors, comtes de Savallà. Durant els segles XVII, XVIII i XIX, va estar habitat pels comtes de Peralada. A l'inici del segle XIX el era propietat dels Dameto, marquesos de Bellpuig. El 1922 el marquès de la Torre vengué el castell de Vallmoll a Josep Orga qui, en els anys quaranta, el va vendre al seu darrer propietari, l'Ajuntament de Vallmoll, per 10.000 pessetes.

Podeu consultar més informació sobre el castell de Vallmoll a: <https://altcamp.net/vallmoll/>

El projecte Alt Camp: història i patrimoni, les arrels d'una terra, inclou un conjunt d'actuacions impulsades per vuit municipis sota el paraigua del Consell Comarcal de l'Alt Camp amb cofinançament dels fons estructurals de la Unió Europea (FEDER) eix 6, tram local i el Pla Territorial de Foment del Turisme de la Direcció General de Turisme. L'autor del projecte del Castell de Vallmoll és l'arquitecte Miquel Orellana Cavaldà i l'import d'adjudicació de la restauració de la fase V del Castell de Vallmoll és de 335.082,66 € (IVA inclòs).

Descripció tècnica de les obres

Intervenció a les torres

La intervenció funcional a les dues torres planteja la incògnita de conèixer la missió per la qual fou construïda i alhora conèixer el seu funcionament. Pel que fa a la torre que anomenem S7, es tracta d'una torre de missió defensiva, doncs fou construïda al s.XV-XVI per poder defensar el llenç oest de la muralla del castell. Donat que el seu accés es produïa a nivell de planta entresòl i primera, i des dels espais habitacionals de l'ala oest del castell, no disposem actualment de cap accés franc des de la configuració actual del pati. D'altra banda trobem que la torre S8, la qual semblava tenir una missió d'element de telecomunicacions, disposa d'una obertura en planta baixa, que no coincideix amb l'accés original, el qual es troba amortitzat sense conèixer-ne massa bé les causes. En un projecte bàsic presentat de forma prèvia a tràmit a la comissió, es plantejà la hipòtesi d'accedir al conjunt de les dues torres a partir de l'execució d'una escala exterior que conduís fins a una obertura en façana, situada a nivell de planta entresòl de la torre S7. Aquest accés tot i que reproduïa l'accés a la torre per un dels accessos originals, introduïa una escala, com un element estrany al pati, i per tant podria provocar certa confusió a l'hora d'entendre el funcionament de la torre.

D'altra banda, l'estudi de paraments interiors ha permès conèixer amb major exactitud l'abast de la intervenció dels anys 90 del s.XX, i d'acord amb això es planteja una intervenció que resol la comunicació entre ambdues torres perforant un dels murs de maó massís manual, alhora que resol l'accessibilitat vertical amb dues escales col·locades a l'interior de les torres i sense necessitat d'ocupar el pati.

L'accés al conjunt es provoca per l'actual obertura existent a la planta baixa de la torre S8. Un cop a l'interior, una cota tres graons més baixa que el pati, es puja per una escala metàl·lica lleugera, de tres trams fins que condueix al nivell de la planta primera de la torre S7. Durant aquest recorregut vertical per l'interior de la torre S8 es podran veure els encaixos verticals al mur sud i corresponents a l'escala de mà que probablement servia per accedir al sostre on es situaria el telègraf òptic del municipi. Un cop arribats al nivell superior que planteja la nova escala, es travessa el mur de separació d'ambdues, i es pot accedir al nivell de planta primera de la torre S7, la torre més gran i de cronologia més antiga. La torre S7, d'acord amb l'estudi dels paraments interiors, disposava del nivell de la planta baixa, actualment cobert amb una volta, que es troba en bon estat i que no requereix d'intervenció, més que una neteja conservativa, i per sobre d'aquest nivell, 3 nivells més, el que anomenem entresòl, la planta primera i la planta segona (i última). La planta entresòl estaria originalment coberta amb una volta rebaixada de rajola, la qual recolzava en els murs est i oest, i de la que només en queden els encaixos en el revestiment. Aquesta es dataria al s.XV. De fet Martinell, en els seus dibuixos, ja només hi dibuixa un sostre, aparentment de fusta, en aquest nivell. No obstant, després d'aquesta volta, i amortitzant els seus encaixos, hi trobem els encaixos dels caps de biga d'un sostre de fusta, que també recolzava en els costats est i oest de la torre, i que es dataria entorn als s.XVI-XVII.

La planta primera de la torre, que coincideix amb el nivell de la planta noble de l'ala est, i que amb tota probabilitat hi connectaria a través de l'ala nord, avui desapareguda, es trobava coberta amb un sostre de fusta del qual se'n tenen plenes evidències, pels encaixos de les bigues de fusta, avui desaparegudes. Els encaixos presenten mides i nivells lleugerament diferents, denotant dues fases històriques diferents, una corresponent al s.XV i l'altra als s.XVI-XVII. De fet es dona el mateix escenari que amb el sostre immediatament inferior, que tenim evidències constructives de dos moments diferenciats.

La planta segona, i última coneguda, sembla que estaria coberta amb el sostre de la torre, i per paral·lelismes amb torres de la mateixa època, i també per la torre de l'Homenatge del propi castell, disposaria d'una coberta plana. Les traces del possible sostre han desaparegut, i es planteja la recuperació d'un sostre pla, amb una sortida al terrat exclusivament per les feines de manteniment.

Per tal de resoldre la comunicació vertical entre aquests diferents sostres s'ha plantejat una escala completament diferent a l'escala que es suposa que deuria funcionar en la última època utilitzada, i de la que en tenim algunes evidències en paraments. Es planteja una escala d'un sol tram, situada en el centre de la planta i que permeti/obligui al visitant a deambular al voltant d'ella mateixa en cada planta, per tal de poder observar totes les improntes existents en paraments. El nivell d'arribada a aquesta torre és el de planta primera i des d'aquest es podrà baixar al nivell entresòl o pujar al nivell segon. Pel que fa a la configuració exterior, les obertures i finestres, el projecte planteja situar la restauració en el moment temporal entre els s.XV-XVI. Això no suposarà prescindir de les obertures posteriors, però si que es mantindran tapiades, excepte les espitlles que es mantindran totes, i el seu revestiment es situarà en un pla més endarrerit que el parament de la torre. Amb aquest criteri, tant en planta entresòl com en planta primera, es mantindran les dues obertures (portes) que donaven accés a la torre, des de l'ala oest del castell, avui desapareguda. Seguint el mateix criteri la coberta serà plana. No obstant l'anterior, la intervenció també ha d'afrontar el manteniment estructural de les dues torres, i la voluntat d'eliminar els reforços metàl·lics exteriors, els quals es troben destensats i per tant sembla que ja varen complir amb la seva missió inicial, i valorar l'eliminació del cercol de formigó que actualment corona ambdues torres. A efectes estructurals el projecte proposa executar una estructura metàl·lica interior, a la torre S7, que alhora ha de servir com a recolzament de l'escala de comunicació vertical. Aquesta estructura comportarà l'obertura de nous encaixos, sempre en mur de maçoneria, evitant la obertura de nous forats en la tàpia. Com a concepte general es situaran dos perfils metàl·lics en el sentit llarg de l'escala, que coincideix amb el costat llarg de la torre. Paral·lelament es connectaran uns perfils perimetrals en els quatre murs de la torre, que faran les funcions de congreny, els quals es connectaran amb els perfils centrals, que són els que delimiten l'escala. Aquests perfils perimetrals a mode de congreny, es connectaran amb barres d'acer inoxidable a l'interior dels murs, i es situaran just per sobre de les marques dels encaixos de les bigues antigues, que s'ompliran amb morters sense retracció i ajudaran a reforçar al consistència dels murs de la torre. Amb aquesta solució s'aconsegueix d'una banda tancar el màxim de forats oberts en els murs est i oest de la torre, explicar el funcionament estructural original de la torre, i utilitzar l'estructural metàl·lica de reforç perimetral, junt amb les bigues centrals, com a base del paviment. En relació al coronament d'ambdues torres, s'executarà un nou cercol perimetral base de formigó executat amb morters de calç, el qual es connectarà amb el coronament dels murs de la torre a base de barra de fibra de vidre. A la coberta plana d'ambdues torres s'hi situarà un lluernari neutre que doni compliment a les determinacions de l'Acord de la CTPC de Tarragona de data 27 de febrer de 2019.

Pel que fa al sistema estructural de l'escala de la torre S8, s'executarà a base de perfilaria metàl·lica, igual que l'escala de la torre S7. Aquesta es recolzarà en el paviment de la torre i en els murs de maçoneria, el sud i el est. Donat que també es necessita un recolzament en el cotat oest, i per no executar un forat en el mur de tàpia, es situarà un perfil metàl·lic recolzat en un pilaret rodó, amb la seva corresponent fonamentació. Pel que fa als material i acabats interiors de la torre, s'executarà un paviment de les plantes de la torre S7 a base de trama d'acer galvanitzat, per tal de permetre les visuals entre nivell de les torres. Els graons de les dues escales s'executaran amb taulell de fusta contraxapada. Les baranes de les escales s'executaran a base de brèndoles verticals, de forma similar a la resta d'escales executades a la Fase III de restauració, i per tal

d'uniformar els materials i acabats en tot el castell. Pel que fa als paraments interiors, es restauraran els revestiments existents i es completaran les llacunes de revestiment amb morters de calç amb acabats lliscats. Els treballs a l'exterior consistiran en la restauració dels paraments, a base de conservar la superfície original de la maçoneria, aplicant un revestiment per omplir forats on sigui necessari, però sense revestir completament la pedra. Pel que fa a la tàpia es procedirà a restaurar el seu revestiment, en cas que estigui danyat, a base de morters de calç, i pigments amb imitació del color.

Intervenció arqueològica a l'ala oest, pati oest

Els treballs d'intervenció arqueològica coincidents amb la totalitat de la desapareguda ala oest del castell, situada en el pati oest, es troben sense finalitzar. Durant l'execució d'aquestes obres es durà a terme una intervenció arqueològica en extensió en aquesta zona, per tal de continuar amb les investigacions científiques dels orígens i formació del castell.

Intervenció al pati oest

Durant aquesta fase d'intervenció, es duran a terme diferents treballs de conservació i de posada en valor de les diferents restes de murs, restes arquitectòniques i restes arqueològiques, tant les que corresponen a l'ala nord, com les que corresponen a l'ala sud. A tal efecte es consolidaran i restauraran paraments, alhora que es situaran uns paviments de graves per protecció de les restes. També es proposa una restauració conservativa per al parament interior de les tres façanes del pati, de manera que tot el pati pugui ésser utilitzat en les visites al castell, i les restes posades en valor tal i com els hi correspon.

Intervenció al pati est

Es durà a terme una millora i reforç del paviment de sauló del pati est, alhora que es repararà un enfonsament del paviment existent en el baluard sud. Es col·locarà un nou paviment de sauló, amb mescles polimèriques i morters de calç, per impedir que l'aigua de pluja li provoqui escorrenties. Es durà a terme una restauració conservativa dels elements que romanen de la torre. Es durà a terme una consolidació del coronament dels murs i una restauració i neteja dels paraments. També s'executarà una pavimentació a mode de protecció del reblert de la torre, a base de morter de calç amb acabat remolinat.

Il·luminació exterior del castell

Es durà a terme una instal·lació d'il·luminació exterior del castell, situant uns bàculs tant en el pati est, com en el pati oest, per tal d'il·luminar les dos patis per ser utilitzats de nit, com per poder il·luminar l'ala est i les restes arqueològiques de l'ala oest.

MITJANS DE COMUNICACIÓ

Per a més informació i descàrrega de fotografies i documents, entreu la website del projecte
Alt Camp: història i patrimoni, les arrels d'una terra: <https://altcamp.net/>

Contacte premsa:

TGD Comunica

Rafel Fortuny - rafel@tgd.info - 696 496 571

Mar Calbet - mar@tgd.cat - Tel. 977613326

VALLMOLL: FIXTA TÈCNICA

VALLMOLL (Alt Camp)

Població: 1.738

Superfície: 16,7 km²

Ajuntament de Vallmoll

Plaça Major, 3

Tel. 977 637 087

43812 - Rodonyà

<http://www.vallmoll.cat>

aj.vallmoll@vallmoll.cat

ANNEX-1

Apunts turístics de Vallmoll

No us perdeu: el Castell i el projecte museogràfic; l'ermita de la Mare de Déu del Roser, obra de l'arquitecte Josep M. Jujol, i el seu retaule renaixentista, únic a la comarca, i l'Església de Santa Maria, amb el treball de fusteria fet pel rector de la vila.

Vallmoll és “el poble que hi ha sota un immens Castell”. Aquest edifici majestuós, prova de la importància del municipi en època medieval, conserva el recinte perimetral i part de les torres que el flanquejaven. El Castell està en procés de restauració, però hi ha algunes sales enllestides on es poden apreciar elements de diverses èpoques i estils, a banda del projecte museogràfic previst. Podeu visitar-lo amb cita prèvia a l'Ajuntament.

L'Ermita de la Mare de Déu del Roser és un edifici del segle XVI i acull un retaule renaixentista del pintor francès Jean Bas del 1580. L'ermita la va rehabilitar al segle XX Josep M. Jujol. Visiteu-la i busqueu-hi els elements característics d'aquest arquitecte modernista: les roses, els dibuixos, les frases a la Mare de Déu. Recentment s'ha urbanitzat l'entorn i s'hi ha creat un espai molt agradable. Vallmoll, amb aquesta iniciativa, va voler retre un homenatge a l'arquitecte Jujol, a qui va dedicar una plaça enjardinada amb un mural, inspirat en la seva àmplia obra, la confecció del qual va anar a càrrec del pintor vallmollenc Ramon Ferré Montserrat. Els veïns i comarcans hi van a passejar o a practicar-hi algun esport.

Al'Església Parroquial de Santa Maria, d'estil barroc i neoclàssic, hi veureu un notable conjunt escultòric de fusta fet pel rector de la vila, mossèn Torrell, autor, també, del sant crist que hi ha a la capella del cementiri. Antigament hi havia el famós retaule de Vallmoll, obra de Jaume Huguet, creat cap al 1450, una de les primeres obres de l'artista vallenc. Del retaule només se'n conserven tres taules: la taula central és al Museu Nacional d'Art de Catalunya i la de l'Anunciació, al Museu Diocesà de Tarragona.

ANNEX-2

Projecte FEDER “Alt Camp: Història i Patrimoni, les arrels d’una terra”

El projecte Alt Camp: història i patrimoni, les arrels d’una terra, que ha estat impulsat de forma conjunta per vuit municipis sota el paraigua ofert pel Consell Comarcal de l’Alt Camp, es presenta amb la voluntat de recuperar edificis i/o espais del patrimoni històric, arquitectònic i cultural d’aquestes poblacions i, a la vegada, desenvolupar una oferta turística singular que permeti el posicionament turístic de l’Alt Camp.

Pressupost

El projecte, amb un pressupost total 2.154.192,48 d’euros (IVA inclòs), ha obtingut cofinançament dels fons estructurals de la Unió Europea (FEDER) eix 6, tram local, que permeten finançar projectes que tinguin com a finalitat principal la promoció econòmica mitjançant el turisme i la valorització dels espais naturals i del patrimoni cultural, i del Pla Territorial de Foment del Turisme de la Direcció General de Turisme de la Generalitat de Catalunya. Les dues subvencions obtingudes són de 890.162,18 euros i 200.000 euros, respectivament.

Aquest projecte s’emmarca en la darrera convocatòria de l’eix 6 del Programa Operatiu d’Inversió en Creixement i Ocupació FEDER de Catalunya 2014-2020, en base a la Prioritat d’Inversió 6.3, relativa a la conservació, protecció, foment i desenvolupament del patrimoni natural i cultural i amb l’objectiu de fomentar el turisme. El període d’execució del projecte és 2018 – 2020.

Fons FEDER

El fons FEDER és el principal instrument de la Unió Europea per pal·liar els efectes de la disparitat entre les regions. El Programa Operatiu del FEDER Catalunya 2014-2020 té com a objectiu promoure un creixement intel·ligent, sostenible i integrador del territori, en la línia de les directrius de l’estratègia Europa 2020 i la seva implementació a Catalunya.

Alt Camp: Història i Patrimoni

La selecció del projecte presentat permetrà una important inversió a la comarca que tindrà un impacte determinant sobre la recuperació i valorització del patrimoni cultural i històric, crearà ocupació directa i indirecta i suposarà un impuls considerable a l’oferta turística de l’Alt Camp.

La finalitat del projecte presentat pel Consell Comarcal de l’Alt Camp és la restauració, recuperació i revalorització del seu patrimoni històric i cultural per a l’ampliació de l’oferta turística, cultural i patrimonial de la comarca, fent-la més competitiva, atractiva i de qualitat. El projecte és una oportunitat per fer arribar el llegat històric de la comarca a la ciutadania i al visitant.

El conjunt d'actuacions presentades estableixen l'estratègia unificada i integradora de la comarca per tal de contribuir a reforçar l'oferta turística, cultural i patrimonial del territori. Amb aquesta operació es fa una aposta de futur per dinamitzar l'economia i generar, com a conseqüència, un creixement de l'ocupació laboral i per garantir l'equilibri territorial.

Aquesta estratègia ha de permetre el posicionament de l'Alt Camp, en l'àmbit nacional i internacional, com a comarca amb un producte turístic i cultural atractiu i potent; consolidar l'oferta emmarcada sota el paraigua de La Ruta del Cister, i aprofitar les sinergies de les comarques veïnes, tant de l'interior com de la Costa Daurada, i del conjunt de Catalunya en pro d'un desenvolupament territorial i econòmic sostenible i valuós i de la recuperació del patrimoni arquitectònic i històric del país.

L'execució de les diferents actuacions distribuïdes arreu del territori aportarà valor i infraestructures comunes, sumarà recursos a l'oferta turística actual i marcarà objectius compartits per millorar l'oferta turística i cultural de la comarca de l'Alt Camp.

Consell Comarcal de l'Alt Camp
FEDER 2014-2020 – Projecte 070218